

groene kerk

‘Na ons de zondvloed? Dat willen wij niet’

DOOR PAULINE VAN KEMPEN

In het Limburgse Grevenbicht-Papenhoven is ook de monumentale begraafplaats letterlijk en figuurlijk groen. Zelfs oude graven worden ‘gerecycled’.



Ger Theelen bij de kapel op ‘zijn’ begraafplaats, waarvan dit deel een monumentenstatus kreeg. “We behouden wat historisch is en wat we toevoegen moet erbij passen.” | Foto: Pauline van Kempen

“Zullen we gelijk maar even naar de begraafplaats?”, zegt Ger Theelen. “Dan kan ik er wat over vertellen.” Vanaf zijn woning is het minder dan een minuut lopen naar het oude kerkhof van Papenhoven, dat inmiddels één dorp vormt met Grevenbicht.

‘Hier ligt begraven den eersamen Theodorus Hamers is gestorven den 2 September in het jaer ons Heeren 1764’, meldt een hardstenen kruis direct na de toegangspoort. Het is de oudste grafsteen van de begraafplaats, en daarom bijzonder, net als onder meer het oorlogsgraf en de kapel die in 1911 op de plaats van de vroegere parochiekerk kwam te staan.

“In die kerk lagen de heren van Papenhoven begraven”, weet Theelen. Hij is voorzitter van het parochiecomité en was lang kerkmeester gebouwen en terreinen van de overkoepelende Parochiefederatie Born.

Voor al die begraafplaatsen geldt dat zoveel mogelijk ‘groen’ beleid wordt toegepast. Het groenafval wordt gecomposteerd, de grond hergebruikt en het restafval gaat in een container. Tegen onkruid wordt geschoffeld, gewied en geharkt in plaats van gespoten met een chemisch middel. Maar de begraafplaats van Grevenbicht-Papenhoven is ook letterlijk het groenst, zegt Theelen trots. Met dank aan de 86-jarige beheerder en een groep vrijwilli-

gers die voor het onderhoud zorgen. “Kijk maar om je heen. Het is hier gelukkig niet alleen maar grind, dan wordt het helemaal zo’n dodenakker.”

Grind ligt er wel, maar dan vooral in het historische, ommuurde deel rond de kapel. Vanwege dit deel werd voor de begraafplaats in 2012 de status van gemeentelijk monument aangevraagd. Dat betekende dat er afspraken gemaakt moesten worden. “We behouden wat historisch is en wat we toevoegen moet erbij passen”, vat Theelen samen. “Storende elementen moeten op termijn uitsterven.”

BIJZONDERE COMBINATIES

Een paar jaar eerder al was het parochiebestuur begonnen met de recycling, ook van graven. Een aantal oude graven blijft in de familie, maar ‘verweesde’ graven – waarvan de rechthebbenden niet meer te achterhalen zijn – worden ter overname aangeboden. “Het horizontale deel wordt opnieuw ingevuld met hardstenen bandjes en platen, het verticale deel blijft intact en wordt zo nodig gerestaureerd.” Dat levert bijzondere combinaties op: een grafzerk uit de 21e eeuw, met verse bloemen, ligt voor een negentiende-eeuws monument met crucifix, met een naam die voor eeuwig herinnert aan degene die hier ooit begraven werd.

In de beginjaren glipte er nog wel eens wat tussendoor, wijst Theelen. Een glazen plaat bijvoor-

beeld die tegen een oude steen is bevestigd, of een afwijkende steensoort. Dat gebeurt nu niet meer: de voorwaarden liggen vast en worden duidelijk besproken. Als een familie meer vrijheid wil, kan ze in het nieuwere deel terecht. Of op de algemene begraafplaats, die sinds 1982 pal naast de katholieke ligt.

De voorzitter is tevreden. Natuurlijk, er zijn ook stemmen die de oude graven het liefst zo laten als ze zijn. “Maar wie moet er dan voor opdraaien? Zolang de parochie eigenaar is, moet de begraafplaats wel geëxploiteerd worden. En het moet ook geen dooie akker te worden. Wij denken een modus gevonden te hebben.”

DUURZAAM INVESTEREN

Goed rentmeesterschap, betekent volgens hem niet alleen milieubewust bezig zijn, maar ook verstandig met geld omgaan. Geld dat de parochiefederatie, die volgend jaar in een fusie moet uitmonden, nog wel heeft.

“De Kerk bezat veel landerijen, verkregen door erfstelling of bijvoorbeeld in ruil voor een aflat voor de eeuwige zielenrust”, weet Theelen. “Een deel van die grond wordt nog steeds verpacht, maar wij hebben ook veel moeten verkopen voor de Maaswerken. De opbrengst beleggen we nu op een groene rekening bij ASN en in groenfondsen.” Daar wordt duurzaam geïnvesteerd. “In microkredieten bijvoorbeeld. In elk geval niet in zware chemie of munitie.”

De relatieve rijkdom wil niet zeggen dat alles maar kan. Twee naburige kerken zijn inmiddels gesloten en hoe de restauratie van twee andere betaald gaat worden, is nog de vraag. Het jongerenpastoraat bekostigt zijn eigen activiteiten middels een halfjaarlijkse rommelmarkt. Want, zegt Theelen: “Wij kunnen het met gemak nog twintig jaar uitzingen. Of vijftig jaar. Na ons de zondvloed. Maar dat is niet wat we willen.” ●

Groene parochies

Uit zorg voor een leefbare aarde zetten veel kerken en parochies zich in voor duurzaamheid: ze kiezen voor zonnepanelen, een moestuin, verantwoorde koffie, ‘groen’ bankieren of minder plastic. In het project ‘Groene Parochies in Nederland’ onderzoekt theoloog Elisabeth Hense van de Radboud Universiteit in Nijmegen welke initiatieven er op dit gebied genomen worden. Alle katholieke parochies hebben daartoe afgelopen najaar een enquête ontvangen. Deze serie artikelen, een samenwerking tussen KN en de Radboud Universiteit, toont een aantal voorbeelden. De verhalen zijn ook te lezen op ru.nl/groeneparochies.